

Redovisning av 2017 års tillsyn på förskolor

Bakgrund

Under hösten 2017 gjorde närmiljögruppen föranmälda tillsynsbesök på 28 förskolor, öppna förskolor och familjedaghem i kommundelarna Barkarby, Skälby och Viksjö. Syftet med projektet var att kontrollera verksamheternas kunskap och rutiner gällande kemikalier i förskolan. Projektet var tänkt som en vägledning i hur verksamheterna kan arbeta mot en kemikaliefri förskolemiljö. Vi gjorde också en uppföljning av brister från tillsynsprojektet 2015 om egenkontroll med inriktning på ventilationsfrågor, städning, allergi, hygien och radon.

Vid inspektionerna användes en checklista där följande kontrollerades:

- Rutiner för utsortering av gamla leksaker (främst i plast).
- Rutiner för utsortering av produkter som kan vara olämpliga att använda som leksaker (t.ex. metallsmücken, konstskinn, teatersmink och elektroniska produkter som tangentbord och gamla telefoner).
- Rutiner för att kontrollera om material och leksaker är CE-märkta.
- Rutiner för att kontrollera om material och leksaker som skänks till verksamheten är lämpliga ur kemikaliesynpunkt.
- Vilket pysselmaterial som används i verksamheten.
- Material på madrasskydden till barnens vilmadrasser.
- Miljömärkning på hygienprodukter och blöjor.
- Material på tvättlappar och engångshandskar som används vid blöjbyte.
- Lekmaterial på gården.
- Förvaring och hantering av städkemikalier och läkemedelsprodukter.

Resultat

Det varierade i vilken utsträckning verksamheterna arbetade mot att bli kemikaliefria. 19 av 28 verksamheter saknade rutiner för att sortera ut gamla leksaker och produkter som kan vara olämpliga att använda som leksaker. 19 verksamheter hade gamla leksaker utan CE-märkning. 13 verksamheter hade väskor i konstskinn. 15 verksamheter hade byggmaterial på gården, främst bildäck och PVC-rör. 16 verksamheter hade engångshandskar av vinyl (polyeten och nitril är att föredra då vinyl kan innehålla ftalater).

En del verksamheter tar emot leksaker och material som skänks av föräldrar och andra. Enligt de flesta verksamheterna kontrollerar de material som tas emot så att det är okej ur kemikaliesynpunkt, men tolv verksamheter saknade skriftliga rutiner.

Verksamheterna har kommit längre när det gäller utsortering av elektroniska produkter, teatersmink och pysselmateriale. Endast två verksamheter använde elektroniska produkter (tangentbord, plattängar, kameror) som leksaker, inga verksamheter hade teatersmink som inte var CE-märkt och två verksamheter hade anmärkning gällande pysselmaterialet som användes.

När det gäller gamla vilmadrasser (äldre än 2004) som kan innehålla ämnen som idag är förbjudna, ser vi en klar förbättring från förra årets tillsyn (i de andra kommunerna). Endast fem av de förskolor vi var ute på i år hade gamla vilmadrasser. Vid förra årets tillsyn hade 18 av 34 verksamheter gamla vilmadrasser.

Vid uppföljningen av bristerna från tillsynsprojektet 2015 om egenkontroll hade sex av 28 verksamheter avvikelser som ännu inte var åtgärdade. Skriftlig återkoppling har begärts in för dessa. Det är en förbättring från förra årets tillsynsomgång, där 22 av 34 verksamheter fortfarande hade brister från förra tillsynen.

Slutsats

Även om verksamheternas arbete mot att bli kemikaliefria är varierande var det generella intrycket att många vill arbeta mer med frågan. Däremot behöver många verksamheter arbeta mer med att få ut kunskap till personalen. På en del verksamheter som hade rutiner för utsortering av olämpliga leksaker och produkter hittade vi ändå väskor i konsskinn, byggmaterial på gården och engångshandskar av vinyl. Att vi hade ett mer vägledande projekt än vanlig blir en bra draghjälp för många verksamheter att komma igång med arbetet. Det märktes att det var en fråga som engagerade, och många verksamheter plockade bort olämpligt material redan under inspektionen.

Barn- och ungdomsnämnden har tagit fram en handlingsplan för giftfria för- och grundskolor i Järfälla kommun. Den antogs den 10 december 2015, och innehåller tidplaner för när olika material ska ha rensats ut. Vi märkte att många förskolor inte känner till handlingsplanen, trots att vissa material enligt den redan ska ha rensats ut enligt. En sådan handlingsplan bör vara ett levande dokument, då det är ett bra stöd i arbetet mot kemikaliefria förskolor.

Freja Nilsen
Miljöinspektör